

men worden prijsgegeven? Maar ze kunnen niet anders meer. God heeft alle grooten der aarde één van wil gemaakt en hun in hun hart gegeven, dat ze zijn wil zouden doen. God moet van die heele cultuur niets meer hebben, en Hij perst alle menschen om zijn wil te doen, en dan jagen ze den brand erin, zoodat haar rook opstijgt tot in alle eeuwigheid. Alle pracht en praal, waarin de afvallige kerk zich hulde en waaruit ze de menschen deed „drinken” met wellust, — het wordt alles in één uur vernietigd. Daar blijft van de overspelige kerk en heel haar cultuur niets over.

En ondertusschen gaat het doek op voor het laatste bedrijf van dit eene drama. Het begint in den hemel met een groot Hallelujakoer. Daar boven breekt de jubel los over God, die eindelijk geoordeeld heeft de hoer, die met haar overspel de gansche aarde verdirf, en die zich zat gedronken had aan het bloed van haar kinderen. En die lofzang is nog maar net verstorven, of Johannes hoort het al voor de tweede maal: Halleluja. En het gejuich blijft aanhouden: het stijgt op bij de trappen van Gods troon, en er is tenslotte zelfs een stem uit den troon, die alle knechten Gods tot het Halleluja oproept. En dan hoort Johannes het aanzwellen tot een machtigen orkaan van geluid. De lofzang, die geopend werd in den hemel, wordt nu overgenomen door de kerk op de aarde; en het is als een geluid van een groote schare; het klinkt als het zware geklater van een waterval, en als het donkere gerommel van een onweer: Halleluja, want de Heere, de almachtige God, heeft de koningsheerschappij aanvaard. Het koninkrijk Gods is nu eindelijk ten volle werkelijkheid geworden. En ze wekken elkaar op: laat ons nu blij zijn en vreugde bedrijven! We zullen God de heerlijkheid geven!

Want wie stond achter dit alles? Wie liet het Beest herstellen van zijn doodelijke wond? Wie deed den Antichrist opkomen? Wie perste de geschiedenis tot den zevenden kop van het Beest? Wie bracht dit oordeel over de groote hoer? God!

De menschen deden het niet. Deze gansche ontwikkeling der geschiedenis was het werk van God. Hij zat triomfeerende boven de groote volkeren. Hij perste de dagen, Hij stuwde de machten, Hij rekende restloos af met de groote hoer; Hij aanvaardde Zijn koningsheerschappij. En Hij deed dat opdat zijn volk zich verheugen zou. Want nu is gekomen de bruiloft des Lams, en zijn vrouw heeft zichzelf voor haar trouwdag getooid in haar blinkend witte bruidstoilet.

Ziet ge nu de eene geschiedenis, die wij beleven? Die Johannes zag uit de verte, maar die voor onze oogen al tot werkelijkheid wordt?

Het begin is het Beest, en de zevende kop, die verschijnt; het begin is de hoer, die het leven verderft en zich dronken drinkt aan het bloed; het begin is die wereld van ons vandaag, die zoo benauwend en beklemmend is. Zoo meteen komt het tweede: de brand, die inslaat in heel de valsche kerk en al haar pronk. Maar God perst de dingen, en Hij leidt de geschiedenis zoo, opdat komen zou de eeuwige blijdschap. En als ge dus huivert, gij die vandaag de eerste donkere beelden van dezen film op het doek der geschiedenis verschijnen ziet, houdt dan vast de glorie der laatste beelden, die u getoond zijn in het Woord, maar die straks ook gezien zullen worden als geschiedenis: de valsche kerk gaat onder, doch de ware kerk, de Bruid, gaat langs dezen weg in tot de eeuwige gemeenschap met den Bruidegom. Het einde van de geschiedenis, die vandaag wordt gemaakt, en die ons doet beven, — het einde van deze

geschiedenis is de glanzende bruiloft van de ware kerk. Straks leidt men haar, in staatsie uit haar woning, in kleeding, rijk gestikt, tot haren Koning.

En wie dit gelooft, is waarachtig getroost.

Nietwaar? Als wij den ontstellenden chaos zien van dezen tijd, de goddeloosheden, de gruwelen, de gewetenloosheid van de wereldpolitiek, het geknoel van de kerk, — dan komt niet één van ons er meer uit.

En dan brengt Openb. 17 in dien warboel wel wat lijn en teekening. God wijst het ons aan: de zevende kop van het Beest is komende, en daarachter aan komt de Antichrist als achtste; en de kerk hoereert. Als we dat lezen, dan zien we het werkelijkheid worden voor onze oogen; en dan verstaan we het leven van nu. Maar als we niet meer wisten, dan was het nog om wanhopig onder te worden. Het wil toch wat zeggen, zelf te leven in een tijd, waarin het oude monster weer den kop opsteekt. Wat worden we gruwelijk eenzaam. En in deze wereld dragen we onze kinderen binnen.

Er stond onlangs een verhaal in de krant van een jongeman, die in Parijs zijn tenten had opgeslagen, en die van nationaliteitspapieren niet meer wilde weten. Hij noemde zich „wereldburger Nr. 1”. Dan glimlachen de menschen: een dwaze fantase. Wij geven onze kinderen netjes aan bij den burgerlijken stand in eigen woonplaats, en ze worden opgenomen in een Nederlandsch bevolkingsregister; en als je een pas aanvraagt, staat het er keurig op: Nationaliteit: Nederland. Maar ondertusschen! Dat nationale is allemaal in ontbinding; grenzen bestaan er alleen nog op papier, in werkelijkheid is er al een wereldregering. Al onze kindertjes, die als Nederlanders worden ingeschreven, zijn in feite wereldburger; en als het meenens wordt vechten ze in een internationaal leger. Ik zie den zevenden kop, en den Antichrist daarachter, en de groote hoer, zittend aan de vele wateren. In deze wereld draag ik mijn kinderen binnen. Als ik niet meer wist, was het om gek te worden en verbijsterd te staan. We leiden ze binnen in een wereld van schijnchristendom vandaag, in de wereld van naakte godslastering morgen. Ik zou dit niet kunnen verwerken, als God me van deze verschrikkelijke film niet de laatste beelden had getoond: „Halleluja! De Heere heeft zijn heerschappij aanvaard, en de bruiloft des Lams gaat komen!” Dat is het slot!

En als ze me nu vragen: waar gaat het heen met de wereld? Waarop loopt deze bezeten geschiedenis van vandaag uit? Waarheen ben je zelf onderweg en waarheen gaan je kinderen? — dan zeg ik nu: dwars door de hoerij heen en voorbij den geopenen bek van het monster gaan we naar het avondmaal van de bruiloft des Lams. Als ik dit niet wist, zou ik het leven niet meer aandurven.

Want weet u wat het gevaar is van het leven in dezen tijd? Dat we het als een noodlot over ons laten komen. Dat we het geknoel van de wereldpolitiek en de hoerij der kerk zien als machteloos, die er niets aan kunnen veranderen; als menschen, die tandknarsend of misschien ook gelaten de lawine over zich zien komen. Maar de Heere zegt: ge zult gelóóven! Is de historie van vandaag een noodlot, waar we machteloos tegenover staan? Zeker, ik zie ook de gruwelen der menschen; maar dit alles wordt geregeerd door God. Hij laat het monster opstaan, en Hij laat de kerk hoereerend en dronken voortgaan tot den dag van haar verwoesting, maar Hij zegt: zoo kom Ik tot Mijn heerschappij, en zoo leid Ik mijn kerk tot de bruiloft. Ik ben bezig met de voorbereidingen. Ik richt de tafel al aan, en Ik schik de stoelen reeds.

B. HOLWERDA.

PROFEET EN WAARZEGGER

Voor u Philippus riep onder den vijgeboom, zag ik u..... Omdat ik u gezegd heb, dat ik u gezien heb onder den vijgeboom, geloof ik u. Grotere dingen dan deze zult gij zien. Joh. 1:48, 50.

Wij zijn er, terecht, bang voor, het woord „waarzegger” te gebruiken, wanneer wij spreken over den Heiland. Dat bang-zijn is goed; want Hij is geen waarzegger geweest. Hij was en is Profeet en Leeraar.

Maar, zooals zoo dikwijls, zoo zitten we ook hier verlegen met de vraag, waarmede grens is. Want wij willen ons toch niet verzetten, als iemand ons zegt, dat Christus „wel eens” een waarzegging gedaan heeft. Een waarzegging.

Dat is al dadelijk wat anders. Hij heeft immers wel eens een genezing gedaan; maar is geen dokter. Hij heeft wel eens brooden vermenigvuldigd; maar is geen wonderdoener. Hij is wel eens in de eenzaamheid gegaan om te bidden; toch noemen we Hem geen kuizenaar of monnik. En zoo voort.

De moeilijkheid ligt voor ons — voor wat den term „waarzegging” betreft — in het woord. Een waarzegger is iemand, dien wij maar niet waardeeren kunnen in zijn bedrijf; en daarom willen wij ook het woord waarzegging liever niet genoemd hebben, als we over den Heiland spreken. Maar we kijken al wat vriendelijker, als iemand zegt: de Heiland deed een „voorzegging”. Noemen we Hem daarom soms een voorzegger? Was dat zijn practijk? We antwoorden:

neen? Maar dan voelt men nu meteen al ongeveer waar de schoen wringt: we begrijpen, dat het verschil maakt, of iemand „eens” „iets doet”, dan wel, of hij zijn vast beroep ervan maakt. Dat is één. En hier is het tweede: het maakt óók verschil, of iemand „eens” een voorspelling doet, eens een keer, en dan verder profeteert, dat is: regelmatig het Woord bedient, en zich daarna dienstbaar stelt, en daarnaar heendringt, en daarvan dienaar is, dan wel of hij regelmatig voorspellingen doet, van het voorspellen zijn beroep maakt, en intusschen van het Woord als inhoud van de profetie zich niets meer aantrekt, noch daarna dienstbaar wezen wil.

Voorspellers- van-beroep vindt men dan ook op de kermis, of in een besloten huis, of op de tempelpleinen van de heidenen.

Maar profeten vindt men overal; alleen maar: zij zelf gaan telkens weer, en nemen ook u telkens mee, naar den kansel, naar de geopende Schriften, naar den inhoud van het profetisch Woord.

Want profetie en waarzegger zijn twee. Al kan een profet wel eens een waarzegging doen, hij is geen waarzegger van beroep; en: hij is nooit waarzegger-zonder-Woord.

„Profeet” en „waarzegger”, dat worden dus twee figuren; en als zoodanig komen ze in den bijbel wel vaker voor. Een tegenstelling behoeven zij niet te wezen, al zijn ze ’t in concreto vaak geworden. Want een profet (nabi) en een waarzegger (kosem) kunnen samengaan (Jes. 3:2); ook

koningen kunnen woorden van een „kosem” spreken (Spr. 16:10); en Bileam, die van een kunstenaar niets heeft, heet niettemin toch óók een „kosem” (Joz. 13:22); meer dan eens wordt het bedrijf van den „kosem” verbonden met dat van den „ziener” (chozeh). Waar toch het profetisch Woord hen beheerscht, daar kunnen zij, zij het op onderscheiden wijze, de waarheid dienen; vandaar dat waarzeggen ook van profeten een taak kan wezen (Micha 3:11).

Maar omdat het Woord niet altijd de menschen, ook niet altijd de menschen-Gods beheerscht, en óók de valsche profetie gaarne harerzijds alle vormen en manieren van mededeeling en beïnvloeding van menschen voor zich annexeeert, daarom ontwaarden straks met name waarzeggers en zienerschap. De valsche profetie associeert zich met valsche zieners (Jer. 27:9; 29:8; Ez. 13:6, 9, 23; 21:34; 22:28; Micha 3:7; Zach. 10:2). En omdat de valsche profetie krachts aard en doelstelling zich lieft legitimeeren wil met hetgeen „voor oogen is”, liever dan met den inhoud der heilige geschriften of gesproken woorden Gods, daarom legt de ware profetie steeds meer op den inhoud, en de valsche steeds sterker op den uiterlijken vorm (die opvallend móet zijn) het hoofddoel.

Zoo wordt langzamerhand de „kosem” een tegenstelling met den „nabi”. Magie en mantiek en zienschaps-in-extase of waarzegGERIJ (iets anders dan waarzegGING) worden straks als duivelskunst of charlatanerie gezien; en de herinnering aan de Kananieten, die van het WOORD van Jahwe niet weten wilden, doch zulk bedrijf plachten te zoeken, doet de rest, om waarzegGERS te maken tot een verachtelijk of althans niet-ernstig te nemen genre²⁾; een barbarenbedrijf³⁾ heet straks hun practijk.

Het lag dan ook in de lijn van dezen gang van zaken, dat men den Heiland, aan het eind van zijn verblijf onder Israël, als PROFEET verloochende, en Hem daarna als een soort van waarzegger is gaan bespotten. Voor Kafas is de profeet van Nazareth wegens blasphemie veroordeeld. Het Woord Gods kan dus, concludeert men, niet bij Hem zijn; alleen het duivelsche woord komt over zijn tong: deze wierp de duivelen niet uit dan door Beëlzebul, den overste der duivelen (Matth. 12:24, 27). Wat er van Hem overblijft, nu zijn profetenmantel van Hem afgerukt is, dat is niet meer dan een mislukte waarzegger: Hij is uitzinnig. Nooit is de tegenstelling tusschen „nabi”, en „kosem”, tusschen profet-met-Woord en waarzegger-zonder-Woord zó fel geteekend als hier. Erger vernedering dan deze kon men Hem niet aandoen: de Mond der Waarheid is in het Rechthuis der kerk als een onttakeld waarzegger in karikatuur gebracht. Vroeger heeft men nog wel eens gezegd: houd van waarzeggers en zieners de handen af: ze kunnen krankzinnig zijn, maar ook van God of daemon bezeten: handen af, brand uw vingers niet. David heeft van die mentaliteit een niet profetisch, doch wel listig gebruik gemaakt, toen hij, door waanzin te veinzen, den angst opwekte bij de filistijnen, die hem anders zouden gedood hebben: handen af, misschien zit er een goddelijke, waarzeggende geest of kracht in hem (1 Sam. 21). Maar zelfs die angst is na de veroordeeling van Christus als godslasteraar bij zijn rechters weg: men durft den Nazarener wel aan. Hij is volstrekt ongevaarlijk. Ze hebben hun spel met Hem gespeeld. Het ergste is dan, dat ze in hun karikatuur nog met het woordenboek der profeten opereeren; profeteer ons, zeggen ze, wie u daarnet dien fermes slag toebracht? Ze bedoelen: ra-ra-wie-is-dat? Maar ze zeggen: profeteer ons: de clown wordt als koning aangesproken, en de Bileam-in-t-klein als Réchter van den echten Bileam.

Het is goed, ons deze dingen in te denken. Het zijn geen „kwésties” voor „theologen”, maar ze raken ons eigen leven.

Dat de Heiland waarzeggingen gedaan heeft, staat vast. Hij zegt — tot diens eigen stomme verbazing — aan Nathanaël precies, waar de man gezeten heeft, toen en toen; geen mensch had hem dat gezegd, en de spreker zelf was er niet bij geweest. Dat is maar één voorbeeld, uit het begin van Christus’ ambtelijk optreden. Aan het eind ervan (onder de menschen beneden) staat als nóg een voorbeeld zijn voorzegging aan Simon Petrus: eer straks de haan zóo vaak gekraaid heeft, hebt gij Mij tegen dien tijd zóo veel keer verloochend. Het komt allemaal precies zoo uit. Hier liggen diepten, — en, we gelooven, óók weer „dingen-van-de-vlakte”, d.w.z. van natuurlijke gaven, schepingsgaven, het één mèt het ander, vergeet dat niet — waarvan wij stompers nauwelijks iets verstaan. Ook wij staan nog paf, verbluft.

En soms zuchten we meewarig: maar wij? WIJ

1) J. Pedersen, Israël, III—IV, London—Copenhagen, 1947, 124.

2) Pedersen, 125 (Deut. 18:10, 14; 2 Kon. 17:17).

3) Misschien doelt daarop Jes. 2:6, welke plaats evenwel niet geheel duidelijk is:

Want gij hebt Uw volk verstooten, het huis van Jacob; want het is vol van tovenaars, van waarzeggers, gelijk de Philistijnen, en ze slaan in de handen van vreemden.

Zoo althans poogt J. v. d. Ploeg, O. P., den tekst te vertalen (Vooraziatische Philologie, art. in Ex Oriente Lux, Leiden, Jaarbericht nr 8, 1942, 644).